

Kertomuksia.

Toivomusten mukaisesti koetan hieman kertoilla näitä elämäni varrella sattuneita tapauksia.

Kun olin aivan pieni ja pappani kuoli, olin ollut kovin onneton ja kulkenut surullisena hokien: ”Pappani kuoli, pappani kuoli, enkä minä saanut edes nähdä häntä.” (Nurmen pappa kuoli keväällä **1928**).

Isäni oli Orimattilassa Osuusliike Toimelan johtajana ja asuimme päämyymälän rakennuksessa olevassa asunnossa. Meillä oli siinä katettu terassi, josta päästiin sekä meille, että kaupan puolelle. Konttori oli terassin vasemmalla puolella ja sinne mentiin siitä kaupan ovesta avautuvaan eteiseen, josta sitten taas pääsi konttoriin, kauppaan ja meidän keittiöön. Keittiöstä oli ikkuna terassille. Terassilta oli ovi myös oikealle eli asunnon eteiseen. Siihen aikaan mustalaiset kiersivät talosta taloon kerjuulla. Meillä kävi eräs mustalaisäiti, joka kävi lastensa kanssa silloin tällöin ja sai aina jotakin äidiltä. Samoin kävi toinen mustalaisnainen, jota sanottiin Leenaksi, ja joka silloin tällöin istui keittiössämme pitkäänkin. En muista miten juttu sai alkunsa, mutta minä kuulemma silloin tällöin seisoin hänen edessään ja pokkasin ja kumarsin ja sanoin ”Anna Leena markka, anna Leena markka” ja usein varmaan sain ja pääsin kaupan puolelta ostamaan kaiketikin karkkeja. ”Tuttavuutemme” rajoittui aika tarkasti näihin kahteen tapaukseen.

Kerran meille oli tulossa porukka mustalaisia ja minä satuin olemaan terassilla. Otin silloin sattumalta esillä olleen lattiarätin jolla huidoin heitä pois ja sanoin, ettei meille saa tulla. Tätä kesti jonkin aikaa, eikä tämä porukka aikonut niin vain pojankoltiaista totella. Vanhin veljeni Arvi (minua 17 vuotta vanhempi) sattui silloin tulemaan kaupan puolelta terassille ja todettuaan tilanteen selitti, että kyllä se nyt niin on, ettei meille tulla, alkakaahan siitä laputtaa pois. Kyllä ne kutsumattomat vieraat häntä sitten tottelivat ja lähtivät.

Äitini sisar Ida Kallinen asui perheensä kanssa Orimattilan Kuivannon kylässä. Hänen miehensä Vihtori oli siellä myllärinä. He olivat minun kummejeni. Siellä aina silloin tällöin tietysti kävimme. Siihen aikaan alkoi autoja jo olla ja meilläkin oli sitten yksi kerran käytössä. En muista kuka sitä ajoi, kun olimme lähdessä Kallisia tapaamaan. Autoa kai käännettiin siinä pihassa ja minä seisoin astinlaudalla kun autoa peruutettiin ja tietysti putosin laudalta ja kaaduin ja niin auton etupyörä kulki rintani yli. Ihme kyllä ei minulle sattunut siinä sen kummemmin, mutta ankara kielto tuli, ettei auton astinlaudalla saa seisoskella.

1931 osasin jo lukea. Muistan kun olimme kylässä naapuritalossa, jossa kävimme hyvin usein. Siellä kaiketi Aarre kertoi, että minä osaan jo lukea. Sitä ei niin vaan uskottu, joten haettiin jokin kirja, joka taisi olla virsikirja, ja minun piti siitä lukea. Onnistuihan se, mutta talonväki ei sitä niin vaan uskonut, vaan sanoivat, että ulkoahan se Asmo lukee! Niinpä joku ehdotti, että aloittaisin koulunkäyntini jo silloin. Minut pantiin yrittämään pääsyä alakouluun. Ehkäpä minä olisin muuten päässytkin, mutta kun opettaja siellä yritti kysyä minulta jotakin, eikä saanut minkäänlaista vastausta, ei kouluun menosta sitten voinut tulla mitään.

1932 kesällä muutimme Pornaisten Halkiaan. Naapurissa oli suunnilleen minun ikäisiä lapsia. Heti aluksi tuli riita kielenkäytöstä. Orimattilassa oli puhuttu selvästi itäisempää murretta, esimerkiksi mie ja sie. Kun sitten sanottiin yksinkertaisesti, että saan selkääni, ellen puhu kunnolla, siis mä ja sä, niin taisi se kielenkäyttö aika nopeasti kotiutua uudella paikkakunnalla. Tien toisella puolella asui Unto Vallenius, räätälin poika, joka sattui olemaan minua 15 päivää vanhempi. Se tiesi sitä, että leikeissä olimme aina hieman nuottasilla ja minun täytyi nuorempana aina antaa periksi. Tietysti se harmitti. Unto oli muuten ihan kiva kaveri. Valitettavasti hän sairastui keuhkotautiin ja kuoli alle viidentoista ikäisenä.

Koulut olivat aika lähellä, ehkä kolme sataa metriä vain kotoa. Aluksi meiltä oli kolme koululaista, Eila, Aarre ja minä. Minä aloitin silloin koulunkäyntini, eli menin alakouluun, joka oli kaksivuotinen. Molemmat luokat olivat samassa huoneessa mutta eri luokkariveissä. Alakoulu oli samassa koulupihassa kuin yläkoulu, jota Eila ja Aarre silloin kävivät. Yläkoulussa oli neljä luokkaa, joita opetettiin kahdessa erässä., mutta kaikki samassa huoneessa. Ensimmäisellä ja toisella luokalla oli sama ohjelma, samoin kolmannella ja neljännellä. Toisella erällä oli puheopetusta ja toiset tekivät sillä aikaa kirjallisia askareita. Esimerkiksi laulutunnit ja piirustustunnit pidettiin yhtenä ryhmänä.

Kouluun oli vietävä eväät ruokailua varten. Myöhemmin tuli kuitenkin ruokailu koulun taholta. Keittiönä toimi koulun sauna, jossa oli pesuveden keittoamme sopiva ruokapannuksi. Ruokailu tapahtui luokahuoneessa pulpettien äärellä.

Ruuasta piti myös maksaa. Muut lasten vanhemmat pääsivät tuomalla sopivasti perunoita ja ehkä viljaakin talven varalle. Meilläkin oli kyllä oma perunamaa, joten sama olisi sopinut meillekin. Kun isäni oli osuuskaupassa toimitusjohtajana, ei sama pätenyt meihin kuin muihin, vaan meiltä piti tuoda koululle talven riisit. Isäni siihen kyllä olisi suostunut, mutta meille lapsille asia ei sopinut, vaan pidimme sitä vääryytenä. Niinpä juoksimme kotiin lounasta syömään.

Syksyllä yläkoulun oppilaat tekivät opettajan johdolla koko koulupäivän kestävän retken Mäntsälän rajalla olevalle Isojärvelle. Siellä olevassa saarella, jonne pääsi kyllä jalkaisin, oli sitten ruokailu nuotion äärellä. Varmaan siellä oli muutakin hauskaa. Ainakin se oli jonkinlainen syksyn kohokohta. Kotiin päin lähdimme kulkien sopivasti suomalaisemien kautta poimien matkalla marjoja koulukeittolan tarpeisiin.

Syksyisin oli kouluissa perunaloma, joka kai kesti viikon. Silloin tietysti nostettiin oman maan perunat, mutta hyvin usein kävimme jossakin talossa perunannostossa. Siitä sitten saimme muutaman markan taskurahaa.

1937 olin yläkoulun kolmannella. (Oppikouluun menosta ei ollut keskusteltu.) Keskiiviikkoisin oli iltapäivän kolme tuntia varattu käsitöihin. Pojat siirtyivät silloin käsityöluokkaan, jossa tehtiin puutöitä. Tarvittaessa sitä käytettiin myös voimistelusalina. Tytöt olivat samoissa askareissa, käsitöissä, varsinaisessa luokassa.

Meillä pojilla alkoi puutöiden opetus vuoden alkupuolella. Ensimmäiseksi piti tehdä parista laudan pätkästä seinälauta esimerkiksi kynttilää tai kukkaa varten. Seinälautaan tehtiin lovi, johon sitten olisi pitänyt istuttaa toinen lauta hyllyksi. Tein työtä käskettyä, mutta palasten liittäminen toisiinsa ei nopeasti onnistunut, vaan jouduin sitä aina vain höyläämään ja viilaamaan. Lopulta opettaja, joka oli seurannut tilannetta, tuli viereeni ja sanoi, että kyllä se siitä menee, annappas tänne, niin minä näytän. Sitten hän otti laudat ja pani ne kohdakkain, tarttui isoon puunuijaan ja pamautti sillä. Seurauksena oli, että molemmat laudat menivät kappaleiksi. - Siihen loppui minun käsityöni. Lähdin suoraan kotiin, enkä enää mennyt käsityötunneille, eikä opettaja siitä mitään puhunut.

Koulun opettaja toimi myös osuuskaissan hoitajana. Luokassa oli rasia, jossa jokaisella oppilaalla oli oma lokero, johon neuvottiin panemaan kolikot talteen. Vuoden päättyessä opettaja sitten tyhjensi rasian ja kirjasi oppilaiden tilille kertyneen summan ja merkitsi samalla korot. Kun joululomalla uuden vuoden puolella menin koululle saamaan merkinnät pankkikirjaani, opettaja kirjasi asiat. Sitten hän katsoi minuun, antoi kirjani, ja kysyi: ”Emmekös me voisi sopia siitä keväisestä.” Vastasin siihen, että kyllä se minulle sopii, ja näin oli tapaus loppuun käsitelty.

Oppikouluun menoni oli hieman hankala. Silloin edellä mainittuna keväänä -37 veljeni Veijo, joka oli Malmilla töissä, sairastui tulirokkoon. Kun hän oli ollut sairaalassa neljä viikkoa, hän sai sairaslomaa ja tuli tietenkin kotiin sitä viettämään. Sitten ainakin Eila ja Aarre, ehkäpä siinä oli Irjakin, saivat tulirokon ja joutuivat Porvoon sairaalaan, tartuntatautien osastolle. Kun he sitten palasivat kotiin sairaslomalle, sairastuin vuorostaan minäkin ja jouduin myös Porvooseen. Tulirokkoepidemia oli tullut niin suureksi, että nyt sairaalassa tulirokkoiset olivat eristettyinä ja heitä pääsi katsomaan enää ikkunan takaa. Lisäksi sairaalassaoloaika oli pidennetty. Jatkoin kuitenkin sairauteni päätyttyä sairasloman jälkeen koulua normaaliin tapaan.

En tiedä, mutta otaksun, että opettajani, joka oli myös osuuskaupan hallituksen jäsen, oli puhunut isälleni, että minun pitäisi mennä yhteiskouluun. (Tuon käsityöjutun takia)

Ainakin minut pantiin sitten yhteiskoulun pääsykokeeseen. Pääsykokeesta muistan erään yksityiskohdan. Siinä oli yhtenä osana laskennon koe. Jokainen sai opettajan kirjoittaman tehtäväsarjan,

johon piti kirjoittaa vastaukset. Siihen aikaan kertomerkkinä oli piste. Yksi tehtävistä oli kertolasku: 6 - 8. Tuo - oli vähän pidennyt, joten minä korjasin sen selväksi viivaksi, siis 6 – 8, ja vastaukseksi tuli näin ollen – 2. Kun tehtävä oli loppuun suoritettu, vein sen opettajalle, joka tarkasti paperin ja kysyi sitten, että miksi sinä olet mennyt tekemään tuohon pisteestä viivan? Sanohan nyt, mitä on 6 kertaa 8. Enhän minä sitä siinä tilanteessa kyennyt vastaamaan, mutta sain luvan palata paikalleni miettimään asiaa. Selvisihän se ja lopputulos oli sitten hyväksyttävä, joten pääsin oppikouluun.

Koulussa olisi ollut mahdollisuus osallistua vapaaehtoisesti veiston kurssille, mutta minulle se ei tullut mieleenkään. Jostakin sain tiedon, että on saatavissa tarvikkeita ryijyjen kutomiseen. Niinpä minä hankin tarvikkeet ja tein kotiin joululahjaksi pienen ryijyn, nimeltään ”Tulppaani”. Se tapahtui täysin koulun ulkopuolella.

Sattui vaan niin, että Arvi ja Aino olivat myös hankkineet Tulppaani-nimisen ryijyn meille joululahjaksi. Se oli sitten kooltaan aivan toista luokkaa ja tehty ammattimaisesti. Voi vain arvella, harmittiko asia minua!

Joskus noihin koulunvaihdon aikoihin luin jostakin lehdestä, että Suomalais-ugrilainen Seura toivoi nuorten rupeavan kirjeenvaihtoon veljeskansojen nuorten kanssa. Minäkin sitten innostuin ja ilmoittauduin halukkaaksi. Sain kirjeenvaihtoverin Virosta. Kirjoittelimme kumpikin omalla kielellämme. Kyllähän se kirjeenvaihto oli ensin hieman hankalaa, mutta vähitellen sanakirjan avulla rupesi sujumaan. Kun aika kului ja edelleen toivottiin kirjeenvaihtovereita, ilmoittauduin jälleen ja sama toistui vielä, niin että minulla oli lopuksi kolme tallinnalaista kirjeenvaihtajaa. (Edvard Tohver, Kalle Ruven ja Endel Sillam.)

Kirjeenvaihto kesti siihen saakka, kunnes sota-aika toi pienen keskeytyksen. Kaikki kolme poikaa tulivat sitten Suomeen virolaiseen pataljoonaan taistelemaan maamme puolesta. He tietysti ottivat minuun heti yhteyden. Kun sota päättyi, niin kuin se päättyi, oli virolaisten määrä palata kotiansa. Heidät kuljetettiin laivalla Hangosta. Sen jälkeen en kuullut heistä mitään.

Ehkä parin vuoden päästä Edvard Tohver kirjoitti sitten Ruotsista. Hän oli tehnyt päätöksen olla menemättä takaisin Viroon, koska epäili, ettei siellä odottanut mitään hyvää. Sen sijaan hän pakeni Ruotsiin ja sopeutui hyvin elämään siellä, vaikka en muistakaan, mitä hän siellä teki. Ruotsin kieltä hän kuitenkin opetteli niin paljon, että rupesi käyttämään sitä kirjeenvaihdossamme. Tämä kirjeenvaihto jatkui sitten ruotsin kielellä vuoden 1948 alkupuolelle. Silloin kirjoitin Edvardille kirjeen, johon en saanut vastausta. Yritin uudelleen, mutta nyt kirje palautettiin merkinnällä: ”Ei tunneta tässä osoitteessa.” Tämän jälkeen en ole kuullut Edvardista mitään. Silloin liikkui huhuja, että Ruotsi oli luovuttanut sinne tulleita pakolaisia Neuvostoliittoon.

Kun Neuvostoliitto vihdoin sortui, tapahtui sellainen ihme, että Endel soitti minulle eräänä päivänä Helsingistä. Hän oli ollut täällä veteraanien kuntoutuslomalla ja oli Sota-arkistosta yrittänyt saada tietoja minusta, mutta sieltä oli annettu hänelle sellainen tieto, että olisin kaatunut. Se tieto koski kuitenkin veljeäni. Aarre-veljeni kaatui heti jatkosodan ensimmäisenä syksynä. Endel tiesi, etten ollut voinut vielä silloin kaatua, koska olimme olleet sen jälkeen kirjeenvaihdossa. Hän yritti uudelleen saada tietoja minusta, nyt Veteraaniliitosta. Sieltä hän oli saanut minun osoitteeni ja puhelinnumeroni. Se oli muistaakseni 1992, jolloin Veteraaniliiton vuosikokous oli Lahdessa. Sovimme sitten niin, että yritämme tavata siellä. Niin sitten tapasimmekin. Hän tuli sinne yhdessä tyttärensä Anneli Reinholmin kanssa. Kun olin matkalla Harjavallan veteraanien mukana linja-autolla, pääsimme siinä sitten tulemaan tänne Harjavaltaan. Täällä he olivat vierainamme muutaman päivän, niin että saatoin heille hieman esitellä Satakuntaa. Kävimme mm. Porin kautta Eurajoella atomivoimalaitosta katsomassa (tosin pelkästään ulkopuolelta) ja jatkoimme sieltä Raumalle, jossa Annelilla oli kirjeystävä, jonka siellä tapasimme.

Olimme kerran Helvin kanssa Tallinnassa heitä katsomassa. Kirjeenvaihtomme jatkui Endellin kuolemaan saakka. Sen jälkeen olen ollut kirjeenvaihdossa edelleen Annelin kanssa, niin kuin Ritva ja Sinikkakin ovat olleet.

Sinikka kävi tänä kesänä (2001) siellä vierailmassa.

Kalle Ruven oli mennyt saksalaisten joukkoihin ja joutui sitten sodan päätyttyä vankeuteen, jossa Endelkin oli ollut. Kalle oli sitten jo niin huonossa kunnossa, etten saanut häneltä enää kirjettä, kun

yrityn ottaa häneen yhteyttä. (Niin, Endel oli täältä lähdettyään liittynyt Virossa metsäjoukkoihin maataan puolustamaan. Näistä heihin kohdistuneista jutuista hän ei paljon kertoillut.) Ihmeellistä tässä kolmen kirjeenvaihtotoverini ryhmässä oli se, että he eivät olleet puhuneet toisilleen asiasta mitään, vaikka olivat oppikoulussa **kaikki samalla luokalla!**

Talvisodan vuoksi koulunkäynti lopetettiin siltä talvelta jo syksyllä. Kuuluin silloin suojeluskunnan poika-osastoon ja toimin mm. ilmavalvonnassa. Asuimme Osuusliike Toimelan päätoimipaikan yläkerrassa. Sieltä katsoen Mäntsälänjoen (Mustijoki) toisella puolella oli harju, jonka päällä kasvoi metsää. Sopivasti siellä oli mänty tai useampia, jonka tai joiden yläosaan oli tehty katollinen lava, jonne oli vedetty puhelinyhteys. Mikäli lentokone näkyi tai vaikka vain äänikin kuului, oli heti soitettava valvontatoimistoon Porvooseen ja kerrottava mistä päin ääni kuului tai kone näkyi ja mihin se näytti liikkuvan. Porvoosta taas kerrottiin asiasta edelleen Helsinkiin. Näin Helsinkiin tuli muualtakin mahdollisesti liikkeellä olevista lentokoneista tietoja ja saatettiin antaa tarvittaessa ilmahälytys riittävän ajoissa. Ainakin kerran sattui niin, että tästä meidän ilmavalvonta-asemastamme oli tullut ainoa tieto ja hälytys saatettiin sen perusteella antaa ajoissa.

Valvontaa suoritettiin sitten tietysti myös jatkosodan aikana. Kesällä joen ylitys tapahtui siten, että paikalla oli vene, jolla saattoi soutaa joen yli ja vaihdettavat miehet taas palauttivat veneen takaisin. Kerran sitten syksyiseen aikaan vene olikin jostakin syystä edelleen toisella rannalla. Ei auttanut muu kuin riisua vaatteet ja uida toiselle puolelle ja hakea sitten veneellä vaatteet. Oli hieman kalsea olo sen jälkeen, mutta olihan siinä matkaa vielä vartiopaikalle, joten ei muuta kuin juoksuksi ja sillä tavalla lämpöä kehoonsa saaden jotenkin sitten tarkeni siellä puiden latvassa taas sen yön.

Helmikuun lopulla **1940** perustettiin Mäntsälän kirkolle **desantintorjuntajoukkue, Osasto Lund**, johon minäkin menin. Asuimme siellä kansakoululla. Erilaisilla luennoilla ja sotaharjoituksissa jouduimme olemaan koko ajan. En muista, että sieltä olisimme joutuneet todelliseen toimintaan. Uudellamaalla kyllä tapauksia oli ja mm. yksi luokkatovereistani kaatui taistelussa desantteja vastaan. Olin iltalomalla Hirvihaaran mummulassa, kun radiossa kerrottiin solmituksi rauha. Seuraavana päivänä Osasto Lundissa menin väepelin puheille ja sanoin, että ei kai minun enää tarvitse täällä olla, kun sota on loppunut! Luutnantti Lund kutsui sitten minut myös puheilleen, mutta minä pysyin halussani päästä kotiin. (Olinhan silloin 14-vuotias, joten taisi hieman koti-ikävä vaivata.) Niin minut kotiutettiin. Kun sitten jaettiin talvisodan muistomitalia, pelkäsin kovin, etten mitalia saisi. Täpärästi kuitenkin aikani desantintorjuntapalveluksessa riitti ja sain mitalin.

Kesällä sitten oli Nummenkylässä (Järvenpään lähellä) olevalla vanhalla Venäjän vallan ajalta peräisin olevalla kasarmialueella suojeluskuntien **alokaskurssi**. Tietysti minunkin oli päästävä sinne. Ja niin minusta tehtiin parissa viikossa suojeluskuntasotamies, joka tuntui komealta arvolta.

Jatkosodan aikana erilaisia tilanteita kyllä sitten oli desanttien torjunnassa. Tähestystehtävä tietysti jatkui. Muut hälytys-tehtävät kestivät useimmiten muutaman päivän ja tilaisuutta nukkumiseen ei silloin paljon ollut. Kerran olimme saartaneet desanttiryhmän ja minä olin pellolla vartiossa heinäseipään kyljessä. Niinpä sitten nukahdin. Vartiopäällikkönä sattui olemaan lomalla ollut Tenho Huovila, naapurin poika, alikersantti. Hän kiersi vartijalta toisen luo tilannetta tarkastamassa. Tuli minunkin kohdalle, herätti minut ja uhkasi viedä minut sota-oikeuteen, kun vartiopaikalla nukuin! Se oli melkoinen rikos. Tietysti pelkäsin kovin, mitä olisi tulossa. No mitään ei tullut, mutta enpä sen jälkeen enää vartiossa nukkunut, vaikka vaikeata se monesti oli, kun reissu saattoi kestää kolmekin vuorokautta yhteen menoon.

Vuonna 1943 kesällä, kun tiesin jo joutuvani pian armeijaan, päätin lähteä Pornaisista pyörällä tapaamaan kummejani Orimattilaan ja siellä myös Kuivannolle. Takaisin tulin sitten Eila-siskoni kautta. Hän oli silloin Kärkölän Osuuskaupan kirjanpitäjänä Järvelän asemalla. Matka onnistui hyvin, sää oli mukava ja matkakin, ehkäpä yhteensä siinä parisataa kilometriä, taittui oikein mukavasti. Olisinkohan ollut sillä reissulla noin viikon. (Vertailun vuoksi: tänä keväänä 2001 Sinikan Kimpoika, 15 v., ja hänen kaverinsa ajoivat yhtenä yönä polkupyörällä Helsingistä Tammisaareen, matkaa arviolta 150 km!)

Pyörällä kulku oli silloin vielä aivan tavallista. Olinhan Porvoossa koulua käydessäni viikonloppuisin tullut Pornaisten Halkiaan pääsääntöisesti polkupyörällä oppikoulun toiselta luokalta alkaen. Porvooseen oli meiltä matkaa hieman yli kolmekymmentä kilometriä. Parhaimmillaan tein sen matkan melkein tunnissa. Talvella kuljin myös hiihtäen. Joskus loppumatka Hinthaarasta, noin 10 kilometriä, tuli kuljetuksi junalla. Pääsihän toki koko matkan linja-autollakin, jos niin halusi.

Kaikki asiointimatkat Järvenpään ja Mäntsälään, joissa oli enemmän palveluita kuin Halkiassa, tehtiin tietysti pyöräillen. Samoin mummulassa kävimme pyörällä, tosin silloin oikaisimme Nummisista metsän läpi suoraan Hirvihaaraan.

Posti oli meillä osuuskaupassa. Toimin eräänä kesänä tämän *Halkian postiaseman* hoitajanakin, isäni ”loman” ajan. Silloin oli vannottava vala, päästäkseen niin vaativaan tehtävään. Niinpä minäkin jouduin tekemään tämän ”postivalan” juhlallisesti isälleni todistajan (liikkeen kirjanpitäjä) läsnäollessa. Asiasta lähetettiin kirjallinen ilmoitus eteenpäin.

Posti tuli hakea päivittäin Hinthaaran asemalta. Se tehtävä kuului Osuusliike Toimelan, jonka nimen Pornaisten Osuuskauppa oli saanut, hoitoon, ja tapahtui kuorma-autolla.

Aina kuitenkin ei sota-aikana ollut autoa tai ei ainakaan kuljettajaa. Postin piti kuitenkin kulkea. Niinpä minäkin muutaman kerran olin hevosella sitä kuljettamassa. Hevonen lainattiin tarkoitukseen jostakin talosta. Matka ei aina ollut niin helppoa hevosellakaan. Muistan kerran, kun olin hieman myöhässä, että kuulin junan tulon ennen asemaa olevan mäen päällä. Tulin sitten vähän hoputtaneeksi hevosta juoksuun. Kun sitten vein postisäkin asemalle, niin asemapäällikkö moitti minua. Ei sitä hevosta olisi saanut juokсутtaa, kyllä hän olisi antanut junan odottaa minun tuomaa postia, ennen kuin olisi antanut sen lähteä. Ainakin kerran tein tuon matkan myös kuorma-autolla ajaen. Veljeni Aarre oli sitä hänkin tehnyt ja ehkäpä hän sitten oli antanut vähän opetusta. Jäinpä kiinni erääseen mäkeen, eikä taitavan kuskin hankinta auttamaan ollut helppoa. Kyllä se posti silloinkin vain perille tuli! Ajokortin hallinta ei silloisissa oloissa ollut niin kovin tärkeä seikka. (Menikin pitkälti toistakymmentä vuotta, ennen kuin sitä sitten tarvitsin, ja sen hankin käymällä autokoulun. Silloin kortti kyllä oli jo ehdoton vaatimus autolla ajamiseen.)

Syksyllä 1943 jouduin sitten armeijaan. Olin silloin seitsemännellä luokalla. Opintoja oli järjestetty sodan aikana eräissä joukko-osastoissa, mutta meillä uusilla alokkeilla oli tietysti sotataitojen oppiminen silloin tärkeämpää.

Marraskuun 1944 lopulla minut kotiutettiin armeijasta. Opintolomalle. Palvelukseni armeijassa, reipas vuosi, oli ollut kolmannen luokan **nostoväkipalvelusta**, joten varsinainen **sotaväki oli vasta edessä!** Vanhempani olivat sen talven ajaksi pestautuneet Eurajoen Lutta- järven rannalle huvilavahdeiksi, joten sinne minäkin sitten menin miettimään, mitä voisin opintojen suhteen tehdä. Jotakin yritin lueskella, mutta eipähän siitä mitään tullut ilman opettajia. Vähitellen ruvettiin puhumaan, että sodassa mukana olleille, joiden opinnot olivat kesken, järjestetään opetusta sisäoppilaitoksessa. Niin sitten pienten mutkien kautta sisäoppilaitos perustettiin Niinisalossa tyhjäksi jääneeseen Reserviupseerikoulun kasarmiin.

Siellä se opiskelu nopeasti saatiin sujumaan ja kun Eila-siskoni oli nyt Kankaanpään Osuuskaupan kirjanpitäjänä, oli minulla muutaman kilometrin päässä mukava paikka, jossa saatoinkin käydä.

Niinpä pääsin ylioppilaaksi **1946**. Meille järjestettiin ylioppilaskokeet täysin erikseen ja vain muutamiin kouluihin. Minä suoritin kokeeni Jyväskylässä, jossa Mirja- sisareni silloin asui ja hän otti minut hoidettavakseen. Olin ollut Mirjan luona monta kertaa lomien aikana, joten tunsin jo Jyväskylän. Ylioppilaaksi pääsin kuitenkin **omassa koulussani Porvoon Yhteislyseossa**. Sain armeijasta sitä varten lomaa ja kaiken lisäksi oikeuden olla siellä Porvoossa siviiliasuisena. Kaksi muutakin koulun oppilasta sai silloin siellä ylioppilaslakin. Tilaisuus oli vaatimatonta rehtorin työhuoneessa, jossa hän yksinkertaisesti antoi meille lakin ja todistuksen toivottaen kaikkea hyvää. Tällaista mahdollisuutta ei kuulemma mikään muu maa antanut sodassa olleille.

Lokakuulla 1946 sain suoritetuksi asevelvollisuuteni ja tulin kotiin **Lohjan asemalle**, jonne vanhempani olivat nyt muuttaneet. Isäni, tai olisikohan se ollut Veikko-veljeni, oli puhunut minulle työpaikan Lohjan Seudun Osuusliikkeeseen. Pääsin sinne kirjuriin tehtäviin.

1947 hain oppilaaksi Helsingin Kauppakorkeakouluun, Turun Kauppaopistoon ja Liikemiesten Kauppaopistoon Helsingissä. Kauppakorkeaan en päässyt, mutta opistoihin sain kutsun. Valitsin sitten koulupaikakseni Helsingin, joka oli lähellä Lohjaa.

Opintoni sujuivat melko mukavasti. Olin suorittanut konekirjoituksen ja pikakirjoituksen kurssit kirjeopistossa, joten niiden suorittamiseen ei kulunut aikaa. Koulussa ei konekirjoituksessa järjestetty opintoja, vaan ne oli suoritettava jossakin muualla. Pikakirjoitus oli vapaaehtoinen aine, jossa kuitenkin järjestettiin loppututkinto.

Silloin oli tulossa liike-elämään kustannuslaskenta. Se ei ollut vielä koulujen ohjelmissa. Helsingissä järjestettiin siinä yleinen iltakurssi, jolle ilmoittauduin parin kaverin kanssa. Sen järjestivät Kirjanpitomiehet Oy.

Keväällä 1948 valmistuin ylioppilasmerkonomiksi.

Luettelo niistä kursseista, joita suorittelin eri paikoissa varsinaisten opintojen lisäksi, koulun käynnin yhteydessä tai varsinaisen työni lisäksi tai ohella:

Pellervon Kirjeopisto:	Konekirjoitus 1942. Tekstaus 1942. Kasvitarhanhoito 1943. Pikakirjoitus.
	Osuuskassan hoito-oppi 1949.
Kirjanpitomiehet Oy:	Kustannuslaskennan kurssi 1948.
Helsingin Yliopisto:	Oikeustieteen peruskurssi 1951.
Hermods Korrespondensinstitut, Malmö:	Modern kontorsorganisation, 1953.
Porin Seudun Merkonomit r.y:	Taylorix- kirjanpitokurssi 1964.
Länsi-Suomen Kesäyliopisto:	Konttoripäällikköseminaari 1965.
Tapaturmatorjunta r.y.:	Työturvallisuuskysymysten peruskurssi 1969.
Työsuojelu ry:	Työsuojelopsykologia 1972.
Tietoura Oy:	ATK-sovellutusseminaari 1974.

Sattui olemaan niin, että **Lohjan Seudun Osuusliikkeessä** tarvittiin juuri silloin konttoripäällikköä ja tehtävää tarjottiin minulle. Otin sen mielihyvän vastaan.

Liikkeessä oli tapana järjestää kesäisin henkilökunnalle jonakin sunnuntaina virkistysmatka johonkin lähiseudulle. Niinpä sinä kesänä sellainen matka järjestettiin Pusulaan, johon menimme linja-autolla. Enhän minä kovin monta kaupan henkilökunnasta tuntenut, mutta joidenkin kanssa olin kuitenkin jotenkin joutunut tekemisiin, vaikkapa vain puhelimitse. Niinpä tapasin siellä sitten mukavansorttisen neitokaisen, joka oli liikkeen Lohjan asemalla olevassa varastossa kirjuriina. Hän asui jonkin matkaa asemalta Nummelle päin, jossa hänen isänsä oli Vaanilan kartanon tilanhoitajana. Siellä sattui silloin tällöin olemaan jotakin ajanvietettä, esimerkiksi nuorisoseuralla oli tanhuharjoituksia. Ja minun täytyi tietysti mennä sinne. Näin sitten vähitellen tutustuimme Helvin kanssa lähemmin.

Ennen pitkää oli aika kosia ja sain myöntävän vastauksen. Kihlamatkan teimme junalla Porvooseen, jossa saimme yöpaikan kouluaikaisessa majapaikassani ja syksyllä sitten meidät vihittiin Lohjan kirkossa, joka vielä silloin oli sata vuotta aikaisemman kunnostuksen jäljiltä korjaamatta. (Onneksi, koska sitten joitakin aikoja myöhemmin kirkko palautettiin alkuperäiseen asuunsa, josta ainakaan minä en kovin paljon pitänyt.)

Asuntokin oli sitten jostakin saatava.. Osuuskaupalla oli erään myymälänsä vieressä kahvilana toiminut kaksio. Kahvila oli lopetettu ja me saimme siitä ensiasunnon. Elintarvikkeista oli silloin pulaa. Kun kaupan tontilla oli melko suuri nurmikko, päätimme ruveta lammassarmareiksi. Veikko toimitti meille karitsan, jota sitten kasvattelimme sen kesän. Syksyllä oli teurastuksen aika, mutta eihän minusta ollut siihen hommaan. Veikko huolehti siitä puolesta.

Liityin Lohjalla Kansallisiin nuoriin. Siinä oli meitä kiva porukka. Sitä kautta tutustuin myös Kokoomuksen paikallisiin toimitsijoihin. Lohjan Kalkkitehtaan Tytyrin kaivoksen konttoripäällikkönä oli maisteri Keijo Loimu. Hän järjesti minulle työpaikan Tytyrin konttoriin hoitamaan tavaran lähetykset. Siinä tuli myös kysymykseen asuntomme, joka ei tietysti enää voinut olla edellisen työnantajani tarjoama. Asia kuitenkin järjestyi ja pääsimme vinttiasuntoon vastapäätä Osuusliikkeen konttoria! Siinä sitten olimme jonkin aikaa, kunnes Tytyrin konttorin lähelle valmistui Kalkkitehtaan asuintalo, johon me pääsimme muuttamaan.

Sivutuloja sain vähitellen Lohjan Kalkkia lähellä olevista pienistä yrityksistä niiden kirjanpidosta huolehtien. (Yksi näistä yrityksistä oli Lohjan Sato Oy, jonka toimitusjohtajana oli panssarikenraalina kuuluisaksi tullut Ruben Lagus).

Politiikka sitten johti myös siihen, että jouduin verolautakunnan jäseneksi ja siellä kauppalan kunnanasiamieheksi. Taloudellisesti olimme näin melko hyvin toimeentulevia, eikä suhteeni työnantajaanikaan ollut hassumpi.

Vuoden 1953 syksyllä sain tilaisuuden käydä Reservin kertausharjoituskurssina kahden kuukauden vapaaehtoisurssin, RUK 80, Vehkalahdella. Kurssi oli järjestetty sellaisille, jotka sota-ajan loppuvaiheessa eivät olleet saaneet tilaisuutta upseerikoulun suorittamiseen.

Vuoden lopulla oli lehdessä ilmoitus konttoripäällikön paikasta Harjavallassa, Länsi-Suomen Voimaosakeyhtiössä. Niinpä lähetin hakemukseni ja sain kutsun haastatteluun erääksi sunnuntaiksi. Ilmoitin tulostani määrättyllä junalla. Olihan silloin junalla kulkeminen oikeastaan pakko, kun ei linja-autoja vielä ollut kovin paljon kulkemassa. Keijo oli sinä talvena Tampereella opiskelemassa ja ilmoitin hänelle kulkemisestani. Niinpä Keijo sitten oli minua Tampereen asemalla vastassa. Siellä oli junanvaihto Poriin menevään junaan. > Kun sitten odottelimme junani lähtöaikaa, totesimmekin yht'äkkiä, että siinähan se juna nyt meni. Hetken ihmettelyn jälkeen huomasimme, että olisi jonkinlainen mahdollisuus päästä junaan ajamalla taksilla Nokian asemalle. Taksiasema oli siinä rautatieaseman vieressä, joten sinne vain kiireesti ja taksi lupasi yrittää. Yrittihän se ja minun onnistui nousta sitten Nokialta junaan ja päästä ajoissa perille. Harjavallan asemalla oli johtajan auto kuskeineen paikalla ja vei minut sitten johtaja Henrik Kurténin kotiin. Asia järjestyi ja minä sain paikan.

Sitten olikin hieman hankalampi tilanne edessä, kun piti Kalkkitehtaalla kertoa tilanne. Tytyrin johtaja kysäisi minulta täällä luvatussa palkasta ja kun sen kerroin, hän ilmoitti olevansa sitä mieltä, että kun palkka noinkin paljon nousisi, ei hän ainakaan epäröisi ollenkaan uuden paikan vastaanottamista. Siis sekin puoli tuli kuntoon.

Myöhemmin selvisi, että johtaja Kurtén oli soittanut Lohjan Seudun Osuusliikkeen varajohtajalle (johtaja ei sattunut olemaan paikalla), jolta hän oli saanut minua puoltavan lausunnon. Ei siis siellä katsottu pahalla minun lähtöä toiseen firmaan töihin.

Niin olemme olleet täällä helmikuun puolivälistä 1954 lähtien. Eläkkeelläkin jo vuoden 1985 kesästä lähtien. Täydet kolmekymmentä vuotta kesti palvelukseni vesivoiman parissa. Siihen sisältyi sitten myös Kokemäellä olevan Kolsi Oy:n ja uuden, Kokemäenjoen Säännöstely-yhtiön, samoin kuin myös uuden, Kokemäenjoen Yhteiskäyttö Oy:n asioiden hoitaminen. Verotuksestakaan en päässyt eroon. Minut valittiin Nakkilan verolautakuntaan ja melko pian sain tehtäväkseni sekä valtion että kunnan asiamiehen hommat. (Harjavallan voimalaitos sijaitsee asuinalueineen Nakkilassa!)

Kun istuu jollakin pallilla yli kolmekymmentä vuotta, ei se ole kovin helppoa. Nämä tehtävät, joihin varsinaisen toimeni lisäksi jouduin, olivat suurena apuna estämässä kyllästymisen. Samaan sarjaan lasken kaikki ne harrastukset, joihin jouduin tai pääsin mukaan. Ne merkitsivät aikanaan paljon ja siksi koetan tässä hieman kertoilla niistäkin.

Asunnoksi saimme vanhan toimitusjohtajan asunnon, jonka pinta-ala oli 180 neliötä. Sen kalustaminen olikin sitten melko vaikeaa, mutta vähitellen sen saimme jotenkin kuntoon. Toimipaikka-asuntojen verotus kiristyi 1980-luvulla melkoisesti. Niinpä rupesimme katselemaan uutta asuntoa. Huomasimme tämän silloisen Killantien asunnon olevan tyhjillään. Tiesimme KOP:n johtajan asuneen tässä, joten kävin kysymässä, olisiko tämä myytävänä. Ei ollut, kauppaa ei voi tehdä. - Mutta vuokrata voisimme. Niinpä vuokrasimme 1983 tämän ja muutimme elokuussa. Olihan siinä vähennettävä siirtyessämme kalustoa lähes puolta vähempään. Kun pari vuotta oli kulunut, KOP ilmoitti, että he tulevat myymään tämän asunnon. Jos siis haluaisimme jäädä tähän, meidän oli ostettava. Niinpä saimme tämän ostetuksi, kun Sinikka tuli apuun ja osti puolikkaan.

Nyt, jäätyäni yksin, olen vielä vähennellyt kalustoa, joten asunto on täysin muuttanut luonnettaan.

Harrastuksiakin kertyi hieman.

Liityin tietysti Harjavallan Reserviupseerikerhoon. Siihen aikaan oli muodissa autosuunnistus, johon osallistuin niin kauan kuin kilpailuja pidettiin. Toimin kilpailuissa aina kartanlukijana, vaikka jouduinkin sitten olemaan useamman kuljettajan parina eri kilpailuissa. Tuloksiakin siitä tuli, monia lusikoita. Oli todella jännittävää, miten saatoin pärjätä. Kerrankin olin jossakin Helsingin tilaisuudessa, josta jouduin tulemaan Poriin yöjunalla ja saman tien oli lähtö Satakunnan piirin kilpailuun, joka silloin pidettiin Noormarkussa. Satuimme sillä kertaa peräti voittamaan kilpailun. Pari kolme kertaa olimme myös mukana koko maata käsittävissä kilpailuissa. Niissä ei tullut aivan niin hyviä tuloksia.

Kerho järjesti toisenlaisiakin kilpailuja, mm. suunnistuksessa ja ammunnessa. Niissä en pärjännyt samalla tavoin.

Kerhon harrastustoiminta supistui vähitellen ja niin katsoin parhaaksi erota täytettyäni 70 vuotta. Olin sitä ennen saanut Kerhon lipun toiminnastani sen hyväksi. Puheenjohtajanakin olin muistaakseni yhden vuoden.

Helvi oli ollut nuorena partiossa ja hän sai kootuksi Harjavallasta sopivan ryhmän perustamaan ja hoitamaan tyttöjen partiotoimintaa täällä, kun lippukunta Sirkkuset oli perustettu. Niin hän tuli sitten mukaan myös tyttöjen partiopiirin puitteisiin. Ensiksi piirin hallitukseen ja sittemmin piirin puheenjohtajaksi. Minäkin olin vähän siinä mukana, kun kuljettelin Helviä eri tilaisuuksiin. Partio toiminnassa tuli mukaan myös uudet tuulet, kun päätettiin yhdistää erillään toimineet tytöt ja pojat yhteiseksi partiijärjestöksi. Silloin vanhat poikien ja tyttöjen piirihallitukset jäivät ”paperijärjestöiksi” ja Satakuntaan valittiin täysin uusi partiotyön johto, johon vanhojen järjestöjen johto ei siirtynyt. Ennen pitkää nämä muodollisesti voimaan jääneet järjestöt sitten kokonaan tietääkseni lakkautettiin.

Johtaja Kurtén kuului Porin Rotaryklubiin. Pian tänne tulomme jälkeen ruvettiin puuhaamaan Rotaryklubia myös Harjavaltaan. Kurtén kehotti minua liittymään perustajien joukkoon. Porin klubi valitsi rehtori Heinosen (hän asui Nakkilassa) klubistaan toimimaan kummina. Niin sitten hänen johdollaan jo 1954 syksyllä saatiin kokoon tarvittavat jäsenet ja klubi perustettiin. Rotary International hyväksyi klubin jäsenekseen 26.1.1955.

Olin nuorimpana klubin jäsenenä melko pitkään, ennen kuin minulle annettiin vaativampia tehtäviä. Kun iäkkäämmät olivat kiertäneet hallituksessa ja toimineet presidenttinä, minutkin hyväksyttiin hallitukseen. Valitettavasti siinä oli sitten joku jäänyt mielestäni paitsi jotakin, kun ei ollut tullut valituksi presidentiksi omasta mielestään oikealla vuorolla. Heistä muutama erosi klubista tämän takia, joka tietysti oli klubin kannalta ikävä asia.

Minusta rotaryjärjestö oli paikkakunnalle suuri asia ja yritin tehdä parhaani voimieni mukaan. Niinpä sitten tulin ehdottaneeksi klubin perustamista Kokemäelle. Virallinen kummin tehtävä tuli kihlakunnantuomari Onni Sepälle, jonka toimipaikka oli Kokemäellä. Käytännön työstä oli vastuu suureksi osaksi minulla. Klubi aloitti Kokemäellä toimintansa 1965.

Nakkilaan tuli valituksi uusi kunnanjohtaja Heimo Heino klubimme piiristä. Asuimme silloin Nakkilassa ja sain ajatuksen, että nyt olisi sopiva aika perustaa klubi myös Nakkilaan. Heimo jäi pyynnöstäni klubiimme ja lisäksi Nakkilasta, joka kuului Harjavallan klubin jäsenalueeseen, valittiin mukaan Eero Pere. Minusta tuli tällä kertaa uuden klubin kummi, virallisestikin. Näin klubi perustettiin Nakkilaan ja se aloitti toimintansa 1971.

Eräät Harjavallan klubin jäsenet olivat esittäneet, että pyrkisin piirimme governoriksi. Aluksi otin asian vähän huumorin kannalta, mutta kun aika kului ja asiasta yhä puhuttiin, lupauduin ehdokkaaksi. Niinpä minut valittiin governoriksi rotaryvuodeksi 1973-74. Se tiesi sitä, että minun oli aloitettava paneutua siihen tehtävään.

Kielitaidon vaatimukset olivat selviä. Ruotsin kieli tuntui olevan sen verran koulutukseni ja Porvoossa olon perusteella kunnossa, että katsoin sen riittävän. Englantia sitten ryhdyin opiskelemaan tiiviimmin. Kävin ensin parin viikon kurssin Vuokatilla. Siellä oli myös Helvi mukana. Sitten kesällä 1972 olin Englannissa myös parin viikon kurssilla, jolloin olin siellä perhemajoituksessa.

Governor-kurssi oli Lake Placidissa, joka oli tullut kuuluisaksi Olympialaisistaan. Sillä matkalla oli myös Helvi mukana. Ensin majoituimme Helsingissä ja siellä söimme tietysti aamiaisen. Lentokoneessa Kööpenhaminaan nautimme taas aamiaisen. Sama toistui vielä, kun lensimme Lontoosta Los Angelesiin. Sillä matkalla tosin saimme sitten pari muutakin ateriala.

Perillä oli tullitarkastus. Saimme sitä varten ohjeet lento-emännältä. Meillä oli tuliaisina määmiä, enkä oikein osannut sitä kääntää *amerikaksi*. Niinpä vain ilmoitin, että meillä on suomalaista pääsiäisruokaa. Jossakin vasta tässä vaiheessa meille selvisi, että yksi lentoemännistä oli suomalainen!

Ei meidän tavaroitamme sen enempää tutkittu, vaan saimme jatkaa lentoa edelleen San Fransiscoon. Menimme sinne tapaamaan Helvin serkun perhettä, joka asui siinä lähistöllä (Liisa ja Forest Berg.) Heillä meni mukavasti viikko ja meitä kuljetettiin paljon ympäristössä maisemia esitellen.

Sitten lensimme Floridaan, jossa olimme minun serkkuni (Elvi Spratt) luona viikon, tutustuen tähän etelässä sijaitsevaan osavaltioon. Matka jatkui edelleen New Yorkin kautta Wisconsiniin, jossa olimme jälleen viikon, nyt erään rotaryperheen vieraana. Loppumatka perille tapahtui sitten

järjestettynä bussi-kuljetuksena. Kurssi oli hienossa matkailukeskuksessa, jossa meidät oli majoitettu hotellia vastaaviin tiloihin. Kurssin aikana tapasimme siis kaikki vuotemme governorit ja tutustuimme varsin monien kanssa. Tiedot Rotarysta kasvoivat melkoisesti. Lopulta saimme vielä bussikuljetuksen takaisin New Yorkiin.

Seuraava kohde oli sitten Lausanne Sveitsissä, jossa sinä vuonna pidettiin rotaryn vuosikonferenssi. Sen merkeissä vietimme taas viikon ja minun piti nyt olla valmis vastaanottamaan governor-tehtävät.

Governorvuoden syksy oli melkoista matkustamista, ulottuihan piiri silloin Virroilta Maarianhaminaan ja klubeja oli muistaakseni 54. Vuoden piirikokous oli 1974 keväällä Turussa. Omaa piriäni jouduin edustamaan tanskalaisen piirin kokouksessa, joka suoritettiin laivamatkalla Osloon ja takaisin saksalaisella laivalla. Kielitaitoni ei niissä oloissa ollut kovin kehuttava.

Kuuluin joitakin vuosia Suomen Rotaryn hallitukseen ja sieltä tuli tehtäviä tavallaan automaattisesti.

Kun RI aloitti **Polio+ -keräyksen**, jouduin sitä hoitamaan koko maamme alueella ja pitämään kirjaa siitä, että jokainen klubi sai ansaitsemansa prosentit hyväkseen ja että todella rahaa tuli tarkoitukseen ajatellun kaavan mukaan, siten että polio olisi voitettu koko maailmasta vuoteen 2005 mennessä, jolloin Rotary täyttää 100 vuotta. Keräys jatkuu vielä, vaikka tavoite on jo hyvin lähellä saavuttamista. Poliota esiintyy enää hyvin rajoitetulla alueella. Maamme osalta keräys-tavoite saavutettiin jo aiemmin mutta me osallistumme edelleen tähän keräykseen. Tästä tehtävästä sain jopa kaksi palkintoa. Ensin tuli Sitation for Meritorious Service ja lopuksi vielä Distinguished Service Avard 1990-1991. Sitä jaetaan maailmassa vain muutama vuodessa, eikä piirissämme ole kuin yksi toinen rotari, jolla on tämä ansiolistallaan. Valitettavasti en tiedä kuka hän on.

Huomasin, että rotarymatrikkelissa oli puute kummiklubien ja kummien muistamisessa. Rupesin tutkimaan asiaa ja jouduin viettämään siinä hommassa mm. Tukholmassa viikon RI:n toimistossa asiakirjoja selaten. Onneksi toimisto oli vielä silloin Tukholmassa. Nyt asia pitäisi ilmeisesti hoitaa Zürichissä Sveitsissä.

Jouduin vielä kerran rotaryn tehtävien pariin. 1986 olin Chicagossa RI:n lakiasäättävässä kokouksessa. Sinikka oli ollut vaihto-oppilaana Georgiassa Dublinissa yhden lukuvuoden ja silloin hänen ”isäntänään” oli Beverly & Preston Johnssonin perhe. Niinpä minä sain taas viikon tutustumisaikaa USA:han heidän luonaan ennen omaa kokoustani. Heillä muuten on suunnitelmissa tulla maamme vuoden 2003 kesällä. (Tämä suunnitelma sitten muuttui ja heidän matkansa toteutunee kuitenkin joskus. Sinikan tytär Senja matkustaa kuitenkin 2003 kesällä heidän luokseen kolmeksi viikoksi. Sinikan perhe kävi Johnssoneilla 2001 jouluna, joten Senja siis on jo tutustunut heihin.)

Kun jostakin asiasta on paljon iloa, saattaa siihen toisaalta liittyä harmejakin. Yhdysvalloissa oli Rotarya vastaan nostettu kanne sukupuolisesta syrjinnästä. Se johti siihen, että siellä oli hyväksyttävä RI:hin ne klubit, jotka olivat joutuneet sen jättämään, kun olivat ottaneet naisia jäsenikseen. Jo 1986 kokouksessa asia oli listalla, mutta silloin päätettiin vain, että nuo USA:laiset klubit hyväksyttiin edelleen jäseniksi, mikäli oikeudessa silloin ollut kanne hyväksytään.

Seuraavassa, 1989 pidetyssä, lakiasäättävässä kokouksessa asia kuitenkin kääntyi niin, että naiset voivat ilman muuta tulla rotaryklubin jäseniksi.

Minä olin liittynyt rotaryyn nimenomaan miesten klubina, enkä hyväksynyt sitä, kun Harjavallan klubi heti päätti ottaa naisia jäsenikseen. Esitin Nakkilan klubissa kysymyksen, aikovatko he ottaa naisia klubiin ja kun sain kieltävän vastauksen, kysyin voisivatko he ottaa minut jäsenikseen Nakkilaan. Minut sitten hyväksyttiin sinne jäseneksi. Valittiinpa minut myöhemmin siellä vielä kunniajäseneksikin.

Sotaveteraaneihin liityin lähinnä kannatusyistä. Niinpä sitten jouduin heidän tilintarkastajakseen. Sain silloin ilmoituksen jostakin, että olisi syytä tutkia tilit vähän perusteellisemmin. Otin siihen sitten kannan, että asiat tulee selvittää. Erinäisten sattumien kautta tämä johti lopulta siihen, että minut valittiin yhdistyksen puheenjohtajaksi. Tunsin olevani väärässä paikassa ja kun terveyteni ei ollut siihen aikaan enää kovin hyvä, erosin yhdistyksestä kokonaan. Kun sotaveteraanien asia on minulle kuitenkin läheinen, pyrin Kiukaisten Sotaveteraanien jäseneksi ja olen siellä edelleen. Asiaan vaikutti paljon se, että Esa Haarala on siellä toiminnanjohtajana. Pääasiassa tässä on itse ajatuksen kannattaminen, toimintaan en ole Kiukaisissa juurikaan osallistunut.

Kansallisten Seniorien toimintaan olen viime vuosina osallistunut Harjavallassa melko paljonkin. Olen hallituksen jäsen ja minulla on vastuullani jäsenistön ”kirjanpito”, eli olen jäsenvastaava. Pientä touhua riittää pitkin vuotta. Seura tekee tavallisesti kesäisin päivän (yleensä) kestäviä matkoja, jotka pysyvät lähinnä Länsi-Suomen läänin alueella. 2001 kävimme tuolla Ahvenanmaan saaristossa, jossa oli oikein mukava seilailla. Kulkuneuvomme, linja-auto, oli koko ajan matkalla mukana. Sillä kuljimme sitten laivalta toiselle. Nyt 2002 teimme tutustumisretken Huittisiin. Siitä saamaani tietoa käytin hyväksi, kun teimme Sinikan perheen kanssa pian sen jälkeen samoille paikoille retken. Senioreilla on Turussa Kaksikerrassa virkistys- ja koulutuskeskus Keikkula. Olen siellä ollut muutaman kerran lähinnä sukututkimukseen liittyvillä kursseilla. Juuri sukututkimus ja siihen liittyvä tietokoneopetus ovat olleet listallani. Paikka on oikein mukava monessa suhteessa.

Sukututkimus. Olin saattamassa Haaran mummua viimeiselle matkalleen isäni kanssa vuonna **1952**. Siellä oli mukana myös isäni serkku Sulo Sinisalo. Hän piti surutilaisuudessa puheen, jossa hän toivoi, että suvusta löytyisi joku, joka ryhtyisi tutkimaan sukua.

Asia jäi jotenkin ajatuksiini ja lopulta otin yhteyden Sulo Sinisaloon, joka oli luvannut antaa keräämänsä tiedon mahdolliselle suvun tutkijalle. Niinpä sain häneltä tietoja ja lisäksi kävimme hänen kanssaan katselemassa Mäntsälässä niitä paikkoja, joissa sukulaisiamme oli ollut. Näin pääsin alkuun tutkimuksessa ja ennen pitkää, **1960**-luvulla, julkaisin pienet tutkimukset vanhempieni sekä Helvin isän suvusta. Helvin äidin suvun selvittäminen ei sillä kertaa onnistunut.

Tämä sukututkimus muodostui kuitenkin melkoiseksi harrastukseksi vuosien mittaan. Oli paljon kirjoittamista eri lähteisiin, käymistä eri seurakuntien kirkkoherranvirastoissa, maakunta-arkistoissa, valtionarkistossa (nykyinen **Kansallisarkisto**), kirjastoissa ym.

Lopulta tulin sitten siihen tulokseen, että suvulla pitäisi olla oma sukuseuransa. Niinpä kutsuin muutamia tämän **Hanneksen klaanin jäseniä** meille ja perustimme Ahlforsin sukuseuran, jossa sitten on puuhaa riittänyt edelleenkin.

Harjavallassa kesällä 2002. Täydennetty jonkin verran myöhemmin.

Isäni ei ollut muistelmissaan kovin tyytyväinen minun toimistani. Olinhan mm. hylännyt hänelle niin tärkeän osuustoiminnan. Kuten olen kirjoittanut, olen kuitenkin jotakin yrittänyt asian hyväksi tehdä. Harjoitteluni toimitin osuuskaupoissa. Yritin sitten hakeutua Lohjalta vähän vaativampaan hommaan ja hain paikkaa Jyväskylästä osuuskaupan konttoripäälliköksi. Valitettavasti en sinne päässyt. Suoritin kirjeopistossa osuuskassan hoitokurssin ja hain johonkin täällä Satakunnassa olevaan osuuskassaan (ehkä se oli Euraan), mutta siitäkään ei tullut mitään.

Toisaalta olen kuitenkin vähän huomaamatta seurannut isältä saamaani perinnettä. Isän isosetä oli Pornaisten Lahassa myllärinä ja häneltä sukumme sai nimen Ahlfors. Silloin porvarien tuli ottaa sukunimi, joko oman ehdotuksensa mukaan tai sitten kirkkoherra yksinkertaisesti antoi nimen. Ja nimen piti olla ruotsinkielinen. Lahan koskella kävimme tässä äskettäin katsomassa paikkoja Sinikan kiitettävällä avustuksella. Ja niin totesimme, että siellä kosken rannalla oli komeita tervaleppiä. Eiväthän ne ehkä olleet ihan paria sataa vuotta vanhoja, mutta todistivathan ne ainakin, että siellä on ilmeisesti kasvanut leppiä myös silloin, kun hän sai Ahlfors-nimen. Isäni itse oli Halkiankoski Oy:n toiminnassa täysin mukana Halkiassa olonsa aikana. Ja minä sitten olen jatkanut täällä Harjavallassa voimalaitoksen hommissa Kokemäenjoen partaalla elämäni.

- Äitinkin puolelta tuo yhteys tulee. Hänen sisarensa Ida oli naimisissa Kallisen, Kuivannon myllärin, kanssa. Hänestä taas sanottiin (hän oli syntynyt Urjalassa), että hänellä oli jotakin yhteyttä tänne Satakuntaan, jossa Punkalaitumen joen varrella on Leppäkoski!

Lisäsin heinäkuussa 2003.